

ՍԻՆԻՒՄ ամս. 550, ՎԵՏՍՄԵՍԵ 300 Ս. 7.
ՈՐՏԱՆՆ. արհ. 7, ՎԵՏՍՄԵՍԵ 4 արտար

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ
ԱԶԳՍԵՒՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՈՒՐԱԹ 3
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 3
1933
2 Ն Ո Ւ Բ Է
ՀԱՏՈՒ
2.50 Ս. Դ.

2. ՏԱՐԻ Ամեն առափուլ պեճեք քերթի սեփական հասցեին Տեղեկ — Խմբագիր՝ Հ.Ս.Կ. ՊԱՆՆԱՆ Զեմաստակուած ձեռագիրները յն վերադարձուի ԹԻԻ 240 (817)

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՒՏԱՅ ԱՆՍՊԱՍԵԼԻ ԱՐԴԻՒՆԻՔԻ ԿԵՑՑԷ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԻ ԶՈՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ

ԱՂԵՏԸ ՓՈՐՉԱՔԱՐ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԹԵԱՆ

Վրանաբաղաբի հրդեհը ընդհանուր, անտեսական տագնապի այս օրերուն կուգայ խորապէս յուզելու արդէտին ենթարկուած հազարաւոր բազմութիւնները մասնաւորապէս և Պէյրուսիայի թիւերը ընդհանրապէս:

Տարակոյն չկայ որ արդէտին անմիջական ազդեցութեան կ'ենթարկուին առաջին հերթին իրենց հրկիզեալները, տալով կրակին այն քիչը զոր վերջին անգամ ծրարած բերած էին իրենց հետ, կամ իրենց քննաչափ աշխատանքին իրրև արդէտին շահած էին թիթեղեայ և փայտէ իրենց խցիկներուն ներքին մերկութիւնը ծածկելու համար:

Ու այդ քիչը, — նուիրական և արդար քրտինքի պտուղ, այսօր, մոխրի է վերածուած: Ու անոնք կը գտնուին կրկնակ չբաւարարողութեան և դժբախտութեան ենթակայ:

Ոչ մէկ կասկած որ հովանաւորող պետութեան և տեղական կառավարութեան հոգածութիւնն ու օժանդակութիւնը պիտի չվերջանն բնաւ, ազգային այս արդէտին առթիւ սրտագրաւ ու յուզիչ զթուրեան փաստեր տալէ: Բայց ատիկա, այս օրերուն, որքան նուիրական ու արժէքաւոր, պիտի չաւարտուին անբարար նախ մեր դժբախտ հայրենակիցներուն համար, երկրորդ, օտարներուն, որոնք այս պահուն մեզի չափ լաւ կը ճանչնան նիւթական զոհաբերութիւններու ընդունակ մեր ներքին ուժերու պարզան:

Եթէ իրերօգնութեան և զթուրեան բնագրը ինքնածին է ու վարակիչ, ամենէն առաջ ան պէտք է ծնունդ առնէ գիտակցութեան և սրտին մէջ անոնց, որ արեւնի և ճակատագրի հաւատար ու հասարակաց զինով մը կը զօրուին իրարու:

Այս սուսակետով է որ մեր նաջարակիտն ու բնիկը կ'ստանան արժէք ու կը դառնան մեր ներքին զեղուիներու նուիրական արտա-յայտութիւն:

Մեծերէն սկսած մինչև մանկապարտէզի փոքրիկները համազգային արդէտներու առթիւ պէտք է զգան հոգեկան նոյն ցնցումներն ու տանջանքը, նուիրութի, պարտականութեան և զոհաբերութեան հասանձան կեանք մը ապրելու համար: Այս զգացումը կ'սպասենք որ խօսի լըջօրէն ամէնուս մէջ, մեր դժբախտացած ու հրկիզեալ ազգայիններուն ցաւը կարենալ մեղմելու համար:

Ոչ մէկ կասկած, որ անոնք իրենց վիշտին ու կորուստին ծանրութեան տակ կ'ըսեն՝ կ'սպասեն արդէտէն զերծ իրենց եղբայրներուն օգնութեան:

Այս սպասումը բնական է ու արդար Բայց վտանգաւոր պիտի ըլլար հոգեկան բեկումը անոնց, եթէ երբեք մեր անտարբերութիւնը յուսախաբութեան պատրանքը բերէր անոնց հոգիներուն: Չմոռնանք որ իրենց վերջին տարագրութիւնէն ետք, ասիկա երկրորդ ծանր արդէտն է իրենց համար: Ու նիւթականին չափ լաւ ու խարանդ մը ձաւանջ ունի կրակը, որ կարմիր տեսիլքով մը կը կապէ երեք թուականները իրարու, 1915—1922 և 1933:

Մեզի կը ձայն ուրեմն գտնել կերպը մեղմելու դառնութիւնը ցաւի բաժակին, որ ան անգամ մը ևս կ'երկարի բազմաշարժար ու տառապալիտ մեր ցեղի այս խիստներու շրթներին: Մեզի կը վերապահուի պատենութիւնը տնտեսական այս տագնապի օրերուն, փոյթ չէ ասիկա, տալու փաստը մեր զոհաբերող ոչինչ ու ազգասիրութեան:

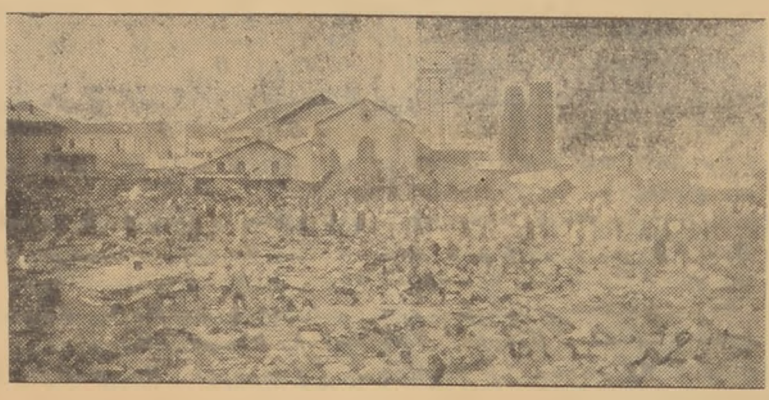
Ու ասիկա, առիթ մը ան՝ ինքնամոխիտութեան, ու մեր ճակատագրին բոլոր մոռալ ու մոռնող անկեղծները քննելու համար:

Արդէտը այսօր արդէտն է զիպուածին, անոր կակիճը կը տանջէ մէկ քանի հազարներ, բայց չմոռնանք, որ օրերը յիշ են անակնուշակ մշտնջենքով, աշխարհը նստած է հրաբուխի մը վրայ, ու կրնայ պատահիլ որ սե առաւօտ մը ըսեն մեզի որ սկսած է նոր սպանիլ մը թուականը: Վաղը կրնայ ո՛ւշ ըլլալ, և՛ ներկայ արդէտեալներուն՝ համար, և՛ բոլորը համար, եթէ երբեք յամենանք դեռ:

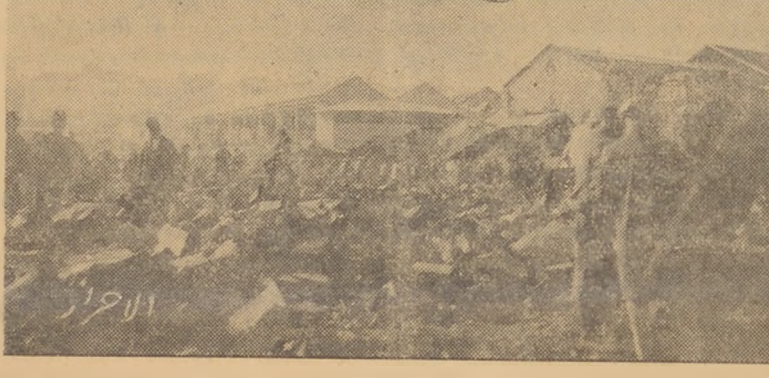
Ապերասան սփոփանք մը պիտի ըլլար մերինը, եթէ երբեք ներկայ դժբախտութիւնը թերալ վերջնէնք այդ գիտակցութեան, բայց ոչ մէկ կասկած, որ բոլոր բոլոր հրկիզեալ մեր եղբայրները պիտի տոկային մտածումի այդ դառնութեան, եթէ մեծերու կեղծումնաբոլոր այս առիթով գտնէր իր ծանրութեան խարխիւրը: Ու ատոր կենդանի և զործնական սպասողը պիտի ըլլար մեր միահամուռ ու անձնուէր զոհաբերութիւնը, ներկայ դժբախտութեան առթիւ մեր եղբայրական օգնութիւնը:

Ու հիմա չմոռնանք նաև մեր խորագրեր շօշափող երկրորդ կարևոր հարցը: Ունինք ամբողջ փաղանգ մը կրիստոսներու, որոնց նիւթական հարստութեան հաշիւը կը պահեն միջազգային մեծ զբաղմունքներ: Աշխարհ չափած ու կշտած է անոնց ուկիներու քանակութիւնը: Ու մեր մտորակին վրայ գիտեն անոնց ցեղագրութիւնը: Գիտեն թէ, անոնք արեւնով հայ են, ինչպէս այն թշուառները, որոնք տասնէ աւելի տարիներ ամառը արևի կիզիչ ճառագայթներուն տակ

ՎՐԱՆԱՔԱՂԱՔԻ ԱՂԵՏԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

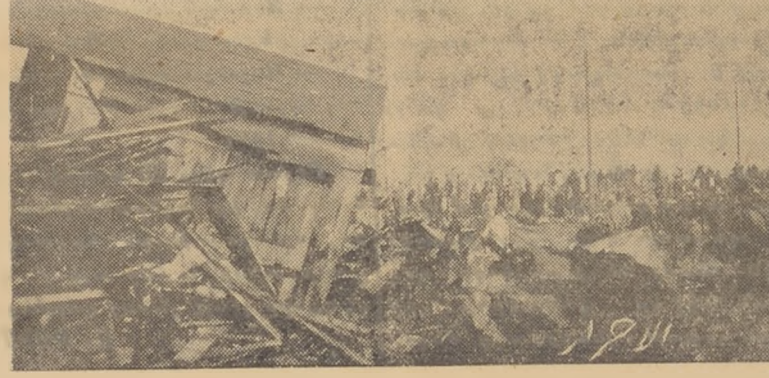
Վրանաբաղաբի ընդհ. տեսարանը՝ հրդեհէն օր մը վերջ

Աղէտեալները թիթեղեալ սակէն կը փնտնեն իրենց գոյները

Աղէտեալները կառնելով կը փոխադրուին Գարաբըինա

Հրդեհէն ազատուած միակ հիւրկար իր կիսաբաժնի վիճակ մը ունի

ու ձմը մինչև ոսկորները թափանցող խոնավութեան մէջ, ապրեցան թիթեղէ ու խարխիւր տախտակէ վանիկներու մէջ: Գիտենք թէ հեռուը Ամերիկայի մէջ գտնուեցան մարդեր որ խորհեցան հայ խեղճներու մասին, երբ քանի մը հայ մեծահարուստներ, առանձին, կրնային տասնեակ տարիներ անընդհատ խնամել այս եղկելները:

Չբընի ատիկա Հայ հարուստը, այն որ միջազգային զբաղմունքական հրապարակին վրայ ունի իր ձայնն ու հեղինակութիւնը՝ զլացաւ իր օգնութիւնը:

Ու այդ երէկ էր իսկ այս օր, երբ մեր ցաւին ականատես արարը կ'առաջարկէ իր բնակարանը իրը պատուաստարան տրամադրել մեր եղբայրներուն, ի՛նչ կը խորհի արդեօք նոյն այդ հայ ունեւորը, նոյն հայ մեծահարուստ ընչատէրը: Պիտի յօժարի՛ ան յամեցած այլ վոյճի ճիշդով մը սրբել ի՛ր ու ցեղին արժանապատուութեան սպասանքող արարող, պիտի հերքէ՞՞ արդեօք մուրացկան հայու, կցիլ կրեստի և ծակալէ և ապաստան գնելու լուսանքը հայ ճակատէն: կ'սպասենք:

կ'սպասենք միանգամայն հաւատացած՝ թէ արդէտները չափանիշ են ժողովուրդներու ազգային արժանապատուութեան, անոնք փորձաբար են որուն վրայ պիտի ըննութեան ենթարկուի մարդու և հայու մեր բիւրեղացած զգացումներու ուկին:

ՎԱՐՄԱՆ ԳԵՈՐԳԻԱՆ

ԱՊՐԻ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԻԸ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՂԱՑՈՒՑԻՉ ԱՐԴԻՒՆՔԻ ԿՈՒՏԱՅ

Բարեգործականը կը տրամադրէ Պէյրուսի մթերանոցին գոյնը եւ 200 անգլ. ոսկի

10 ՕՐԷՆ ԳԱՐԱՆԹԻՆԱՆ ՊԻՏԻ ՊԱՐՊՈՒԻ
Պ. ՊՐԻՆԻԷ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ԿԸ ՄՅԱԿԷ ՏԵՂԱԿԱՆ ՄՍՍՈՒԼԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐԸ

Հանգանակութեան գործը Պէյրուսի մէջ բուռն թափով մը կը ցարուակուի եւ հիմա յարգուի մը կուսայ՝ խնամաստակաւ մարմնի կողմէ ընտրուած յանձնախումբեր կարգաւ կը դիմեն մեր բոլոր ազգայիններուն եւ կ'ստանան անոնց իմնաբուն նուէրները: Մասին օրն իսկ մի միայն ժողովուրդէն հանգանակուած է մօտ 600 ոսկի: Երկու օրով նախորդ 1000 ոսկիի գումարով կը հասնի 1600 ոսկիի: Երկու օրով հանգանակութեան արդիւնը դեռ չենք գիտեր: Մէկ բան միայն յայտնի է որ մեր ազգայինները ցոյց կուսան մանկի զոհաբերութիւն եւ զուրգուրանք:

Ուրախութեամբ տեղեկացանք որ, Բարեգործականի եգիպտոսի վարչապետը հրկիզեալներուն տրամադրած է իր Պէյրուսի մթերանոցին մէջ ունեցած գոյները՝ 1000 պարսիկ, 250 անկոյնի եւ այլ առարկաներ: Բացի այդ ցեղ վարչապետը, հեռագրաւ 200 սթրլին յրկած է, յասկացուելու համար աղէտեալներուն:

Երեւ յարանուանութեանց հոգեւոր պետերը սկսած են պատրաստել ցանկեր կարօտներու, յիշելով անոնց կարօտութեանց տեսակները: Որմէ վերջ հիմնական կարգադրութիւններ ձեռք պիտի առնուին:

Սիւլ տարածայնութիւններ

Ինչպէս գրած էինք, Գարաբըինա ապաստանող 1,500 արդէտները կը գտնուին զինուորական իշխանութեան խնամքին ներքին: Կանանքուր կ'ստանան անոնք իրենց անունները եւ երախտագրութիւն կը յայտնեն իշխանութեան: Բայց զժողովարար, մինչև 10 օր մեր Հայրենակիցները պիտի ստիպուին պարզել Գարաբըինայի շէնքերը, նկատի ունենալով որ իսլամ ուսուցանողներու կարօտանքները կը հասնին մինչև այդ թուական:

Նկատի ունենալով այս պարագան, երէկ պրն. Պրինիէի գրասենեակին մէջ կարևոր ժողով մը գումարուեցաւ, որուն մասնակցեցան Քեր Պաւստար Պար, Տօքթ. Մեյրնեան, Հայր Պողոս Արքի, Տիար Գ. Իփէյեան, Մ. Տաստեան, Տօքթ. Թօփեան, Արքիպիան, Սոյն ժողովը ուսումնասիրեց Գարաբըինա գտնուող հրկիզեալներու սեղանաւոր մարդերը և վերջնական կորգարութիւնը յետագոյն իր պարօտան նիւտան:

Ուրախալ է որ սերտ համագործակցութիւն մը ստեղծուած է պրն. Պրինիէի գրասենեակին և խնամաստակաւ մարմնի միջև:

Տեղական թերթերէն ուսանք գրեցին թէ՛ Հայկական հիւղուանի հրդեհին միջոցին ընդհանրապէս են կին մը և երկու փոքրիկներ: Ինչպէս տալով այդ գրութեան էինք, բարեբախտաբար իրականութեան համապատասխան չէ այս տարածայնութիւնը և հրդեհի միջոցին անմի կորուստ չէ եղած: Միայն թէ քանի մը հոգի թեթեւ վէրքեր ստացած են փոխադրութեան ու իրարանցման ժամանակ եւ անմիջական դարձանուած են թափուած:

Նմանապէս ցորդ փաստուած չէ թէ՛ կրակը դիտումի մը արդիւնքն է: Համաձայն տեղական թերթերէն ուսանք տարածայնութեան եւ ժողովուրդի մէջ շրջան ընդ շրջաններու իբր թէ՛ փոստի տէրը՝ Մանուկ Չալապեան, կարեւոր պարագի մը ամի գտնուելով գիտու մուտք կրկնով կրակ տուած է իր փոստին, սակայն չէ կրցած սանձափակել եւ պատճառ եղած ամբողջ հիւղուանի հրկիզման: Այս գրողը թէ՛ կէտ չէ հաստատուած, սակայն, Մանուկ Չալապեան կը պատահուի իր փոստին հանն արդէտի պատճառները:

Նրանիկ նկատենք ինքնիշխան և շնորհակալութիւն յայտնենք Տիար Չալապեանի կրկնուած արդէտի արդէտը: Չ. Օ. սակէ 2 տարի առաջ, արդէտը այնքան աւելի մեծ պիտի ըլլար, որքան հիւղուանը ընդարձակ:

Պէտք է խոստովանել թէ միշտ ալ ծագելու պատրաստ եղող արդէտը, քանի հիւղուանը իր ամբողջութեամբ կը մնար, ու զգրութիւնը չի գրուեց անորային իշխանութեանց, այս սարսափելի իրականութիւնը չէ որ շարժեց իշխանութիւնները, այլ գեղեցկագիտական և քաղաքի սարքաւորման երկրորդական հարցերը: Չիւղուանի Լաբիւրիթիան մէջէն անցնող ողջամիտ անցորդ մը, կարծես զիպակ կայ պիտի պատար, որպէսզ ամէն մարդ իր ունեցածը իր կրցածը փոխընէ, վտանգը այնքան անմիջական և անխուսափելի կը թուէր:

ՎՐԱՄԱՆ, յանձնար փորձեց պայտասական տպերը բանալ, սակայն ի զուրկ ինչ բընի սպասանքող վտանգին տալովը անհելու համար:

Ոչինչ:

